

واکاوی ابعاد و مؤلفه‌های ارتقای بالندگی حرفه‌ای معلمان تربیت‌بدنی بر اساس گراند تئوری

نازدار پروین^{۱*}، لقمان کشاورز^۲، ابوالفضل فراهانی^۳، مرتضی رضایی صوفی^۴

۱. دانشجوی دکتری، گروه مدیریت ورزشی، دانشگاه پیام نور، ص. پ. ۱۹۳۹۵-۴۶۹۷، تهران، ایران. ۲. دانشیار، گروه مدیریت ورزشی، دانشگاه پیام نور، ص. پ. ۱۹۳۹۵-۴۶۹۷، تهران، ایران. ۳. استاد، گروه مدیریت ورزشی، دانشگاه پیام نور، ص. پ. ۱۹۳۹۵-۴۶۹۷، تهران، ایران. ۴. دانشیار، گروه مدیریت ورزشی، دانشگاه پیام نور، ص. پ. ۱۹۳۹۵-۴۶۹۷، تهران، ایران.

تاریخ دریافت: ۱۳۹۹/۰۵/۰۲ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۹/۰۸/۱۱

Analysis of Dimensions and Components of Promoting the Professional Development of Physical Education Teachers based on Grounded Theory

Nazdar Parvin^{1*}, Loghman Keshavarz², Abolfazl Farahani³, Morteza Rezaei Sufi⁴

1-Ph.D. Student, Department of Sport Management, Payame Noor University (PNU), P.O. Box 19395-4687, Tehran, Iran. 2- Professors, Department of Sport Management, Payame Noor University (PNU), P.O. Box 19395-4687, Tehran, Iran. 3- Professors, Department of Sport Management, Payame Noor University (PNU), P.O. Box 19395-4687, Tehran, Iran. 4- Associate Professors, Department of Sport Management, Payame Noor University (PNU), P.O. Box 19395-4687, Tehran, Iran.

Received: (2020/07/23) Accepted: (2020/11/01)

چکیده

Abstract

The purpose of this study is Analysis of dimensions and components of professional development of physical education teachers based on grand theory. The research method was qualitative based on the Ground Theory of Strauss and Corbin's approach to design a paradigmatic model of professional development of physical education teachers. The statistical population of this study was all the top or selected physical education teachers of the provinces and professors of Farhangian University in the field of sports sciences, specialists and experts in the field of staff of the Ministry of Education were 500 people and the statistical sample was selected on the theoretical saturation. The research tool was a semi-structured interview, which was used to collect data by 36 experts' viewpoint in the physical education lesson. The output of the research was a paradigmatic model of the development of physical education teachers that was consisting of causal, pivotal, intervening conditions, strategies and outcomes. Codes mentioned in the first stage of coding are open coding in several concepts such as Charisma and personality traits, professional ethics, cognitive literacy, athletic skill competence, learning environment conditions, and finally legal competence are obtained. Also in the second stage of coding, pivotal coding was identified with the Axial coding was identified with the central category of professional maturity and sub-levels such as functional-behavioral, Occupational and lateral. Finally, it was found that the results of effective educational strategies of the present study at three levels of Specialized, professional and general, causes the professional development of physical education teachers and specifically the establishment of a capable system of teaching and learning sports in the educational environment and the identity and personality of physical education.

Keywords

Professional development, data foundation Theory, physical education teacher.

لازمه پیشرفت جوامع در حال توسعه، توجه ویژه به رسالت خطیر آموزش جهت تأمین نیازهای کنونی و آتی با رعایت اقتضائات آموزشی به‌روز آنهاست. موضوع تحقیق؛ طراحی الگوی ارتقای بالندگی حرفه‌ای معلمان تربیت‌بدنی بر اساس گراند تئوری با ماهیت اکتشافی-بنیادی می‌باشد. روش پژوهش بصورت کیفی بود و براساس نظریه داده بنیاد بارویکرد استراوس و کوربین که مشتمل بر کدگذاری باز، محوری و انتخابی است، به طراحی مدل پارادایمی بالندگی حرفه‌ای معلمان تربیت‌بدنی می‌پردازد. جامعه آماری کلیه معلمان تربیت‌بدنی برتر یا منتخب استان‌ها (بر اساس سوابق خدمتی و تجربیات آموزش موفق، عضو گروه‌های آموزشی)، اساتید دانشگاه فرهنگیان رشته علوم ورزشی، متخصصان و کارشناسان حوزه ستادی وزارت آموزش و پرورش ۵۰۰ نفر بودند. در نمونه آماری به شیوه اشباع نظری و رعایت حد اشباع از نظرهای ۳۶ نفر از افراد نخبه و متخصص نمونه تحقیق استفاده شد. ابزار مورد استفاده مصاحبه نیمه ساختاریافته بود. خروجی پژوهش مدل پارادایمی بررسی عوامل توسعه ارتقای بالندگی حرفه‌ای معلمان تربیت‌بدنی بود که از شرایط علی، مقوله محوری، شرایط مداخله‌گر، راهبردها و پیامدها تشکیل شده است. موارد مذکور از کدهایی در مرحله اول کدگذاری؛ یعنی کدگذاری باز در چند مفهوم نظیر کاريزما و ویژگی‌های شخصیتی، اخلاق حرفه‌ای، سواد شناختی، شایستگی مهارتی ورزشی، شرایط محیط یادگیری و نهایتاً صلاحیت قانونی-حقوقی به‌دست‌آمدند. همچنین در مرحله دوم کدگذاری نیز، کدگذاری محوری با مقوله محوری بالندگی حرفه‌ای و سطوح فرعی نظیر مهارت‌های عملکردی-رفتاری، شغلی و جانی شناسایی شد. در پایان مشخص شد که نتیجه اجرای راهبردهای تحقیق حاضر در سه سطح تخصصی، حرفه‌ای و عمومی، باعث بالندگی حرفه‌ای معلمان تربیت‌بدنی و مشخصاً استقرار نظام توانمند یاددهی و یادگیری ورزش در محیط آموزشی و هویت بخشی به درس تربیت‌بدنی می‌شود.

واژه‌های کلیدی

بالندگی حرفه‌ای، تئوری داده بنیاد، معلمان تربیت‌بدنی

مقدمه

در عصر حاضر جای هیچ شکی نیست که اهداف حیات طیبه و رسالت خطیر آموزشی تنها توسط معلمان است که توانمند شده و رنگ و روی واقعی خود را می‌گیرد و آنهایی که توانایی بالایی در ارتقای نظام آموزشی دارند، در بهره‌مندی از موقعیت رشد، توسعه و رقابت روزافزون موفق‌تر خواهند بود و به تدریج فاصله اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و کیفیت زندگی آنها با دیگران عمیق‌تر می‌شود. به این دلیل امروزه بسیاری از سیاستمداران کشورها و سازمان‌های بین‌المللی بهره‌گیری از آموزش اصولی، درخور روز و قابلیت عملیاتی شدن با نیاز روز، به‌عنوان نماد و ابزاری برای حل مشکلات اجتماعی و اقتصادی جامعه تلقی می‌کنند. از این رو هر چه نظام‌های آموزشی قوی‌تر باشند، تولید علم، نظریه‌پردازی، بسط نظری و بومی‌سازی سریع‌تر اتفاق می‌افتد (۲۷). بی‌شک همگان پذیرفته‌اند که مهم‌ترین عامل در رشد و توسعه هر سازمان، اعم از آموزشی و خدماتی، بالنده کردن نیروی انسانی آن است و موفقیت و پیشرفت هر سازمان نیز به نیروی انسانی متخصص آن بستگی دارد (۷). بر اساس گزارش پتروویک و بریا^۱ ۲۰۲۰ اهمیت اقتصاد و آموزش معلم توسط همه کشورها به‌عنوان عامل مهم در کیفیت آموزش، یادگیری و دستاوردهای آموزشی و سیاسی و اقتصادی شناخته شد (۳۴). بنابراین منابع انسانی به‌ویژه معلم، در فرایند تعلیم و تربیت رکن اصلی و عامل بنیادین محسوب می‌شود و دستیابی به اهداف نظام آموزش و پرورش بدون وجود معلمانی برخوردار از توانمندی‌ها و شایستگی‌های حرفه‌ای میسر نمی‌شود (۱۴). همچنین ماده‌های ۴ و ۵ منشور یونسکو بر تأمین نیروی انسانی کافی و متخصص برای درس تربیت بدنی، برنامه‌ریزی درسی جامع و فراهم آوردن امکانات و ابزارهای لازم برای درس تربیت بدنی و ورزش تأکید دارند. در این راستا مدارس به‌عنوان مکان زندگی شغلی معلمان، بهتر از خود معلمان است که در آن تدریس می‌کنند، نیستند و توسعه یا بالندگی حرفه‌ای، کلید اصلی پیشرفت معلمان و رشد حرفه‌ای آنهاست (۴۲).

درواقع بالندگی حرفه‌ای معلمان به‌عنوان بدنه اصلی آموزش و پرورش امری است که توجه ویژه‌ای می‌طلبد و نیاز است ابتدا با مقدمات بالندگی حرفه‌ای معلمان آشنا شد. موضوع بالندگی حرفه‌ای معلمان، فرایندی در حال رشد، تحول، تکامل و بخشی از زندگی پدیداری می‌باشد که معلم در آن همواره تفاوت‌ها را تجربه می‌کند و کنش، پویایی، خلاقیت و مولد بودن ویژگی همیشگی آن است. معلم با درگیر

شدن در اجرای برنامه درسی به بینش و شناخت جدیدی دست پیدا می‌کند و درواقع فرایند ارزیابی مجدد و شکل‌دهی باورها، ارزش‌ها و فعالیت‌های معلم است که طی آن معلمان به‌عنوان عاملان تغییر، تعهدشان به غایات اخلاقی تدریس را موردبازنگری قرار داده و گسترش می‌بخشند و طی این فرایند، دانش، مهارت و هوش هیجانی مورد نظر برای تفکر و طراحی عملکرد حرفه‌ای را به‌گونه‌ای منتقدانه در خود ایجاد می‌کنند که در آن یادگیری فرایندی مادام‌العمر است و همواره فهم جدیدی برای معلم ایجاد می‌شود و هویت حرفه‌ای خود را به‌طور مداوم تکامل می‌بخشد. در جریان بالندگی، معلم از نقاط ضعف و توانایی‌های خودش بیشتر مطلع شده و مسیر "بودن" را به مسیر "شدن" مدام پیش رو دارد (۱۶).

توسعه حرفه‌ای معلمان باید به‌صورت مداوم باشد و فرایندهای یادگیری و چالش‌های آن شناخته شود (۸). به‌طوری‌که آموزش مداوم و توسعه حرفه‌ای عملکرد نیروی انسانی ارتقا و پویایی سازمان را در پی خواهد داشت (۲۹). بر طبق نتایج مطالعه فاطمی نژاد و حکیم زاده (۱۳۹۰) موفقیت هر نظام آموزشی تا حدود زیادی به چگونگی آموزش‌های حرفه‌ای معلمان آن جامعه بستگی دارد (۱۵). خلأ الگوی مناسب برای تربیت معلمان آموزش و پرورش، موجب بروز آشفتگی و سردرگمی در شیوه تربیت و تأمین منابع انسانی در دستگاه تعلیم و تربیت شده است. معلم تربیت بدنی فقط یک آموزش دهنده صرف نیست، بلکه مهم‌تر از آن، یک مربی و یک الگوی با نفوذ در تعلیم و تربیت است. معلمان تربیت بدنی به تکامل افراد از طریق فعالیت جسمانی کمک می‌کنند تکنیک‌ها، روش‌ها، گفتار و اعمال آنها تاثیر چشمگیری بر افرادی که تحت تعلیم آنها هستند می‌گذارد. کاهش چشمگیری کارآمدی و اثربخشی آنان از عواقب ناگوار آن است و بیم آن می‌رود که این خلا طی سال‌های آتی افت شدید و ناگهانی کیفیت معلمان و منابع انسانی را که اصلی‌ترین عامل در فرایند تربیت دانش‌آموزان به شمار می‌رود و به‌تبع آن مشکلات آموزش و پرورش را تشدید نماید (۱۴). حرفه‌ای‌گرایی و حرفه‌ای شدن مبتنی بر چشم‌انداز سیاسی و خصوصاً مبتنی بر فرایند بازسازی نظام‌های آموزشی است که پیوسته در حال تغییر هست (۲۵). به‌منظور دستیابی به این هدف، چگونگی پذیرش و گزینش داوطلبان حرفه معلمی، اهداف برنامه‌های درسی و محتوای این برنامه‌ها در مراکز تربیت معلم، تربیت و آماده‌سازی معلمان و دوره‌های کارآموزی از مهم‌ترین برنامه‌های ارتقای صلاحیت‌های حرفه‌ای معلمان کشور است. همچنین اسناد بالادستی نظام آموزش و پرورش،

یادگیری، راهبردهای تدریس و مجموعه‌ای جدید از ارزش‌های همراه با احترام به تفاوت‌های فردی، همکاری با همکاران و گرفتن بازخورد مداوم از تدریس و قابلیت هدایت و تغییر و ارتباط مؤثر درک عمیق‌تری داشته باشد (۱۸). در همین راستا به منظور برگزاری مفید کلاسهای تربیت‌بدنی و رسیدن به اهداف موردنظر ضروری است مناسب‌ترین استانداردها و شاخص‌های ملی در مورد آماده‌سازی معلمان تربیت‌بدنی، تهیه گردد. لازم است شاخص‌ها و استانداردهای یک معلم تربیت‌بدنی بر اساس صلاحیت‌های فردی، اجتماعی، آموزشی، حرفه‌ای و علمی آن مشخص شود تا از این طریق بتوان کمبودهای موجود در ارائه‌ی مطالب در حوزه تربیت‌بدنی و فعالیت بدنی در مدارس را جبران کرد. چراکه امروزه پیامدهای نبود استانداردهای لازم از بدو استخدام تا عملکرد کلاسی و ارزیابی عملکرد معلمان در نظام آموزشی مشهود می‌باشد. در آموزش و پرورش، معلمان پس از استخدام، با کاستی‌های نظام استخدامی و ضعف در دانش و مهارت‌ها (گاهی با کمترین آمادگی و آشنایی با الفبای تربیتی) روانه کلاس درس می‌شوند و به‌طور کلی، صلاحیت‌های آنان از ابعاد حرفه‌ای و تخصصی و نیز روابط انسانی کمتر مورد سنجش قرار گرفته است (۲۲). بی‌تجربگی و بی‌دانشی معلمان تربیت‌بدنی در طراحی برنامه‌های تربیت‌بدنی و دستورالعمل‌های خاص و نظارت بالینی قابل مشهود است (۴۶). همچنین معلمان تربیت‌بدنی همچنان از روش‌های تدریس سنتی و کسل‌کننده استفاده می‌کنند که فاقد جنبه ابتکاری و نوآورانه هستند (۲۰) و حتی اکثر معلمان با توجه به بافت جغرافیایی هر منطقه، امکانات موجود، سلاقی شخصی، استعداد و علاقه خود و با روش‌های غیرعلمی و بومی و باگذشت تحصیلات در سالیان متمادی و کسب تجربه، به آموزش تربیت‌بدنی می‌پردازند. مثال عینی این مشکلات در شرایط بیماری کرونا در سطح ایران نشان داد که نظام آموزش تربیت‌بدنی با مشکلات و چالش‌های زیادی روبروست و معلمان با کمترین آموزش و تخصص لازم در این مسیر گام برمی‌دارند. این خود دلیلی بر نامتناسب بودن برنامه آموزشی معلمان با نیازهای تحصیلی دانش‌آموزان است. موسوی راد و همکارانش (۱۳۹۳) دریافتند که معلمین تربیت‌بدنی در شاخصهای علمی و پژوهشی در وضعیت نامطلوب و در شاخصهای ورزشی و رفتاری و اخلاقی در وضعیت مطلوب به سر می‌برند و در زمینه مهارت‌های آموزش، یاددهی و اجتماعی و همچنین عملکرد کلی در سطح متوسط قرار

عنوان یکی از گسترده‌ترین متون اثرگذار و جهت‌دهنده در آموزش و پرورش جمهوری اسلامی ایران، با توجه به مخاطبان فراوان و مستعدی که دارد و با توجه به رسالت‌های آموزشی و پرورشی خود (ترسیم نقاط راهبردی، روشن نمودن افق‌های آتی، شکل‌دهی ایده آل و ترسیم انسان مورد انتظار)، باید توجه به شایستگی‌های حرفه‌ای معلمان را جز اصلی‌ترین محوری‌ترین رسالت خود قرار دهند. این ضرورت که بر خاسته از نقش معلمان در تعلیم و تربیت است زمانی احساس می‌شود که یکی از وظایف اصلی این اسناد را سیاست‌گذاری جهت پرورش معلمانی بدانیم که همواره در راستای احیای فطرت الهی و دانش‌آموزان کوشا هستند (۱۴). در این میان یکی از دروسی که آموزش درست آن دربرگیرنده آموزش خود زندگی و مهارت‌های روان‌شناختی موردنیاز برای رشد همه‌جانبه زندگی است؛ درس تربیت‌بدنی و ورزش بوده که به حیطة‌های نگرشی، مهارتی و عاطفی برمی‌گردد که با نگاهی گذرا می‌توان فهمید آموزش درست این سه حیطة کلیه قلمروهای تعلیم و تربیت را شامل می‌شود. بنا به گفته فریمن^۱ ۱۹۹۸ اهداف تربیت بدنی در راستای اهداف عمومی آموزش و پرورش قرار دارد که شامل توسعه و شکوفایی جسمی، ذهنی و عاطفی دانش‌آموزان است. این اهداف که ابعاد مختلف دانش‌آموزان را شامل می‌شود موجب بی‌همتایی در میان دروس مختلف شده است. سیستم آموزش و پرورش فنلاندی تربیت‌بدنی را، به‌عنوان بخشی جدایی‌ناپذیر از برنامه درسی آموزش و پرورش می‌داند، که به‌طور بالقوه به موفقیت کلی دانش‌آموز کمک می‌کند (۳۵). معلمان ورزش در گسترش ورزش و تربیت بدنی آموزش و پرورش نقش کلیدی دارند. مهمترین عامل کیفیت، کنش و واکنش‌هایی است که میان معلمان و دانش‌آموزان اتفاق می‌افتد. عناصر این تعامل دانش، مهارت و حساسیت معلم از یکسو و انتظارات یادگیری، وضعیت اقتصادی و اجتماعی و ویژگی فرهنگی یادگیرندگان از سوی دیگر هستند که موفقیت یا شکست تربیت بدنی آموزش و پرورش را تعیین می‌کنند. بنابراین، به کار گماردن تواناترین و شایسته‌ترین افراد برای حرفه دبیر ورزش حیاتی‌ترین مسئله است. حرفه‌ای شدن معلمان بر جنبه‌های تکنیکی تدریس و ارتقای ارتباط با دانش‌آموزان متمرکز است. حرفه‌ای شدن فرایندی است که به وسیله‌ی آن انجام یک حرفه یا شغل مستلزم داشتن مهارت‌های ویژه‌ای می‌شود. معلم تربیت بدنی حرفه‌ای باید از دانش محتوایی، رشد کودک، سبک‌های

دارند(۳۰). پژوهش‌های داخلی اخیر نشان می‌دهد که در ایران ضعف‌های زیادی در ملاک‌ها و معیارها و نیز نحوه‌گزینش و استخدام معلمان وجود دارد(۳۹) و در نتایج تحقیق احدی (۱۳۹۴) وضعیت موجود صلاحیت‌های حرفه‌ای معلمان نشان داد که باوجود شرح وظایف مصوب و نظام ارزشیابی عملکرد در کشور، استانداردهای حرفه‌ای خاصی در حوزه‌های سنجش شایستگی عملکرد وجود ندارد(۳).

پرواضح است که این مشکل را باید در فرایند چگونگی جذب و گزینش معلمان این درس، چگونگی فرایند فراگیری آموزش در طول دوره بدو خدمت، حین خدمت و نهایتاً نظارت و کنترل کار معلمان جستجو کرد چراکه به نظر می‌رسد خیل عظیمی از معلمان تربیت‌بدنی هنوز به شیوه کاملاً سنتی کلاس داری می‌کنند و آموزش بر اساس کتب مربوطه هنوز به شیوه منطقی و با کنترل و نظارت بر این کلاس‌ها انجام نمی‌گیرد و هر معلمی بر اساس سلیقه، تخصص و تجربه خود و گاهی بدون پشتوانه علمی و چارچوب درسی پیش‌بینی شده به آموزش درس تربیت‌بدنی که به‌طور چندین دهه از آموزش آن می‌گذرد، می‌پردازد و در مقابل تغییرات ایجادشده آموزشی امروزه هم چنان مقاومت می‌کند. سروانتس و کلارک^۱ (۲۰۱۹) در مقاله خود بیان می‌کند که با توجه به تغییرات جمعیتی مدارس ایالات‌متحده و پاسخگویی به نیازهای آموزشی دانش‌آموزان با پیشینه‌های متنوع باید معلمان تربیت‌بدنی برنامه‌هایی متناسب طراحی کنند. و تنوع فرهنگی به‌عنوان مؤلفه مهمی در نظر گرفته تا عدالت اجتماعی برقرار گردد(۴۰). همچنین نیجینیک و کری^۲ (۲۰۱۴) در پژوهشی دریافتند که معلمان تربیت‌بدنی تازه‌کار در مورد اتلاف وقت حین آموزش، از دست دادن کنترل دانش‌آموزان و اخراج ترس دارند که این امر نیز می‌تواند به دلیل عدم آموزش‌های صحیح و کمبود تجربه این معلمان و به‌تبع آن عدم برخورداری از صلاحیت‌های معلمی و فاصله با وضعیت مطلوب باشد(۲۳). سیف پناهی و همکاران ۱۳۹۵ دریافتند که وضعیت موجود صلاحیت حرفه‌ای معلمان ورزش شهر سنندج نشان می‌دهد که معلمان تربیت‌بدنی از شایستگی حرفه‌ای کمی برخوردار بودند. ازجمله صلاحیت رفتاری و صلاحیت فنی در سطح بسیار پایینی بود که خود حاکی از ضعف و نبود فرآیند جذب درست مراکز تربیت‌معلم و بکارگیری نیروی انسانی می‌باشد(۳۷). نتایج مطالعه آقایی و همکاران(۱۳۹۶) شایستگی‌ها و صلاحیت‌های حرفه‌ای ضروری برای معلمان تربیت‌بدنی را از نظر گروهی از خبرگان

حوزه تربیت‌بدنی در مدارس مشخص کرد که باینکه وزارت آموزش و پرورش برای استخدام نیروی موردنیاز خود از آزمون‌های استخدامی بسیار سخت‌گیرانه استفاده می‌کند و دوره‌های آموزشی پیش از خدمت و ضمن خدمت نیز به گستردگی از سوی ادارات تربیت‌بدنی برای آموزش و بازآموزی معلمان تربیت‌بدنی برگزار می‌شود، هنوز از نظر صلاحیت‌های ضروری معلمان تربیت‌بدنی کاستی‌هایی وجود دارد(۲). بسیاری از کمبودها به بی‌توجهی به تخصص‌گرایی در انجام حرفه مربوط می‌شود و در طی روند استخدام، افراد غیرورزشی و با تحصیلاتی در رشته غیر مرتبط در پست معلمی تربیت‌بدنی در مدارس منصوب می‌شوند که آماده‌سازی این افراد برای تدریس موفقیت‌آمیز تربیت‌بدنی بسیار سخت‌تر از آموزش افراد ورزشی و با تحصیلات مرتبط خواهد بود. همچنین، دستیابی به این شایستگی‌ها نیازمند بازنگری دروس دانشگاهی رشته تربیت‌بدنی در دانشگاه‌ها است و در این بازنگری باید به کاربردی شدن آموزش‌ها بیشترین توجه معطوف شود.

بنابراین جهت رفع مسئله موردنظر، بدیهی است که باید در کم و کیف برنامه‌های موجود اصلاح و تعدیل نمود و آن را با نیازهای روز تطبیق داد. لذا ناگفته پیداست تدوین یک برنامه جامع آموزشی بومی‌شده بر اساس نظر معلمان مجرب و صاحب‌نظر درس تربیت‌بدنی به‌عنوان یک راهبرد اساسی، ضروری می‌نمایند. این فرایند نیز خود از طریق روش داده بنیاد گراند تئوری استراس و کوربین صورت می‌پذیرد. رویکرد نظریه داده بنیاد یک نوع روش پژوهش کیفی است که به‌طور استقرایی یک سلسله رویه‌های سیستماتیک را به کار می‌گذرد تا نظریه‌ای درباره پدیده مورد مطالعه ایجاد کند. این تحقیق طی سه مرحله کدگذاری باز، کدگذاری محوری و کدگذاری انتخابی، انجام خواهد شد و سپس در ادامه شرایط علی، زمینه‌ای و مداخله‌گر و همچنین راهبردها و پیامدها تعیین خواهد شد و نهایتاً مدل استخراجی مشخص می‌شود. لذا تحقیق حاضر به دنبال این سؤال است که بدانند ابعاد و مؤلفه‌های ارتقای بالندگی حرفه‌ای معلمان تربیت‌بدنی کدامند؟

روش تحقیق

اساس این تحقیق، مدل کیفی گراند تئوری « استراس و کوربین^۳» بود که اطلاعات به روش داده بنیاد با مصاحبه نیمه ساختاریافته گردآوری شد. درواقع ماهیت این پژوهش، اکتشافی-بنیادی است. جامعه آماری در این پژوهش شامل کلیه معلمان تربیت‌بدنی برتر یا منتخب استان‌ها (بر اساس

اولیه زیادی ایجاد شد که تعدادی از این کدها تکراری بودند که بر اساس قرابت مفهومی و معنایی یک سری از داده‌ها حذف بود. نهایتاً بر اساس کدهای باز ثانویه، ۶ مقوله اصلی ایجاد شد. محقق پس از تجزیه و تحلیل پاسخ‌ها و کدهای اولیه، در هر مصاحبه، آنها را تفکیک نمود و یک فهرست کامل را تدوین نمود و این روند همچنان ادامه داشت تا جاییکه از پنج مصاحبه آخر مطلب یا مؤلفه جدیدی دریافت نشد و توافق نسبی درباره شاخص‌های تحقیق حاصل شد. یعنی ابتدا کدگذاری باز^۲ جهت معین شدن مقوله محوری، کدگذاری انتخابی^۳ در راستای غنی شدن مقوله محوری و سپس کدگذاری نظری^۴ صورت گرفت تا نهایتاً، پس از انجام ۳۶ مصاحبه، فرایند مصاحبه به اشباع نظری رسید و مدل پارادایمی تصویری عینی ارائه شد. روش تجزیه و تحلیل داده‌های تحقیق حاضر نیز بر اساس مصاحبه چهره به چهره طبق نظر متخصصان در فضایی آرام و با ابراز علاقه‌مندی به موضوع پژوهش با توجه به تجارب ارزنده قبلی ایشان و نیز با به کار بردن یک مدل پارادایمی شامل شرایط علی، پدیده محوری، شرایط زمینه‌ای، شرایط مداخله‌گر، راهبردها و پیامدها و نهایتاً مدل نهایی تحقیق جمع‌آوری گردید.

یافته‌های تحقیق

در ادامه، شرایط زمینه‌ای، شرایط مداخله‌گر، پدیده محوری، راهبردها و پیامدها به شرح جدول ذیل ارائه گردید. نهایتاً مدل مفهومی تحقیق طراحی گردید. در ادامه یافته‌های تحلیلی کیفی در ارتباط با موضوع مورد بررسی آورده شده است.

سوابق خدمتی بالای ۱۰ سال و تجربیات آموزشی موفق، عضو گروه‌های آموزشی تربیت‌بدنی در سطح استانی و تحصیلات ارشد بالاتر) و اساتید رسمی و با سابقه بالاتر از ۱۰ سال دانشگاه فرهنگیان رشته تربیت‌بدنی و تحصیلات ارشد بالاتر، متخصصان و کارشناسان حوزه ستادی وزارت آموزش و پرورش در قسمت برنامه ریزی و تدوین کتب آموزشی به تعداد ۵۰۰ نفر بودند. نمونه آماری نیز به تعداد ۳۶ نفر و به شیوه نظری یا تئوریک^۱ و هدفمند^۲ و با روش اشباع نظری به عمل آمد. بنابراین در این پژوهش نیز تا رسیدن به اشباع و کفایت نظری از افرادی که می‌توانستند اطلاعات بهتر و غنی‌تری را در دسترس قرار دهند، مصاحبه عمیق ساختاریافته صورت گرفت. درواقع ابزار مورد استفاده مصاحبه نیمه ساختاریافته بود. در مرحله اول، با متخصصان و اساتید دانشگاهی مجرب در زمینه‌ی تحقیق در کشور جهت مصاحبه از قبل هماهنگی انجام شد. هر مصاحبه بین ۳۰ تا ۴۰ دقیقه طول کشید. پس از هر مصاحبه، مطالب تایپ شدند و بلافاصله پس از مصاحبه، تحلیل و کدگذاری اولیه به شیوه مقایسه مداوم، انجام شد. بعد از هر مصاحبه از مشارکت‌کننده درخواست می‌شد افرادی را که دارای پتانسیل احتمالی تناسب با پژوهش را دارند، معرفی نمایند. پس از تحلیل داده‌ها تعیین می‌شد که با کدام‌یک از افراد معرفی‌شده مصاحبه شود؛ و فرایند مصاحبه به‌صورت گلوله برفی ادامه پیدا کرد. باینکه از مصاحبه ۳۰ به بعد تقریباً داده‌ها تکراری بودند و اشباع نظری حاصل شده بود، برای اطمینان و اعتبار بیشتر، این فرایند تا مصاحبه ۳۶ ادامه یافت، در مجموع همه مصاحبه‌ها کدهای

جدول ۱. نتایج شرایط علی در قالب کدگذاری باز مفاهیم دریافتی از فرایند مصاحبه

نشانه‌ها	مفاهیم
داشتن ثبات رفتاری و پیش‌بینی‌پذیری اخلاقی	کاريزما و ویژگی شخصیتی
داشتن عفت کلام و رعایت شئون محیط و جایگاه فرهنگی تربیتی	
داشتن قدرت محرکه مناسب و توان انگیزه‌بخشی بالا	
تعامل و ارتباط موثر با دانش‌آموزان، کادر مدرسه و اولیا	
ارائه و ترویج یک معلم نمونه و الگوی رفتار و اخلاق فرهنگی	
داشتن مدیریت و قدرت کلاس‌داری خوب و مناسب	
داشتن ظاهر آراسته با رعایت پوشش ورزشی مناسب محیط فرهنگی	
احترام به محیط زیست و تأکید بر توسعه پایدار در محیط آموزشی	
رعایت نظم و انضباط کاری	
داشتن روحیه شاد و صمیمی و پرهیز از جدیت و سخت‌گیری زیاد	

<p>تشکیل انجمن‌های ورزشی و برگزاری مرتب جلسات مربوطه برگزاری المپیاد و مسابقات مختلف و شناخت استعداد‌های ورزشی داشتن فرم، تناسب اندام و ساختار قامتی مطلوب ورزشی داشتن سوابق و پیشینه مناسب ورزشی توانایی اجرای توانمند مهارت‌های ورزشی مور تاکید درس تربیت‌بدنی سازمان‌دهی و گروه‌بندی مناسب و منطقی دانش‌آموزان در جلسات اول تشخیص تفاوت جسمی-ذهنی شاگردان و آموزش متناسب با آنها رفع نواقص وسایل ورزشی و تلاش در حفظ وسایل ورزشی شرکت در دوره‌های آموزشی و کلاس‌های ارتقای درجه مربیگری همخوانی سواد شناختی و سواد حرکتی معلم ورزش هویت و شخصیت بخشی معلم ورزش به درس تربیت‌بدنی</p>	<p>صلاحیت مهارتی-ورزشی</p>
<p>حمایت همه‌جانبه کارشناسان تربیت‌بدنی حوزه ستادی یا نواحی حمایت مادی و معنوی کارشناسان حوزه ستادی و نواحی حمایت همه‌جانبه مدیر، معاونین و کادر اجرایی مدرسه شناخت جایگاه واقعی و اهمیت درس تربیت‌بدنی در ذهن دانش‌آموزان اطلاع از فرهنگ، دیدگاه و نگرش مردم محل خدمت به درس ورزش توجه به ظرفیت زیرساخت‌ها، تجهیزات و فضاهای ورزشی مدرسه وحدت رویه کاری، هم‌کلامی و همدلی معلمان ورزش در مدارس بهره‌گیری از ظرفیت و قابلیت‌های محیط مجازی و رسانه تعامل و ارتباط تنگاتنگ و مستمر خانواده‌ها با معلم ورزش وجود محیط یادگیرنده جهت بسترسازی زمینه یادگیری ورزشی</p>	<p>شرایط محیط یادگیری</p>
<p>طرح درس مشخص و با برنامه گذراندن صحیح دوره‌های آموزشی کاربردی و موثر داشتن مدارک تحصیلی و مربیگری بالا و اثربخش استفاده از شیوه‌های ارزشیابی و بازخورد صحیح ورزشی تسلط علمی کافی و وافی بر رشته‌های ورزشی موردنیاز آموزشی قدرت بیان بالا و متناسب با سن و زبان دانش‌آموزان داشتن علم تغذیه، کمک‌های اولیه، پیشگیری و درمان آسیب‌دیدگی‌ها تسلط بر فناوری‌های نوین آموزشی در ارائه مطلوب درس تربیت‌بدنی انعطاف‌پذیری شیوه‌های آموزشی در شرایط مختلف آب و هوایی تسلط بر بخشنامه‌ها و دستورالعمل‌های ورزشی</p>	<p>سواد شناختی</p>
<p>کنترل حضور و غیاب کلاس مخصوصاً زنگ‌های آخر ورزش رعایت نکات ایمنی محیط ورزش، وسایل و تجهیزات ورزشی رعایت چارچوب قانونی بخشنامه و دستورالعمل‌های ورزشی آگاهی و انجام مسئولیت‌های فردی، شغلی و اجتماعی اخذ رضایت‌نامه ورزشی المپیادها و مسابقات از والدین کنترل فرم گواهی سلامت در اوایل شروع به کار معلم ورزش بهره‌گیری از خدمات رفاهی و تسهیلات متنوع مادی و معنوی شغلی نظارت مستمر بر فعالیت کلیه دانش‌آموزان (در میدان دید معلم بودن) عدم اجازه به سایر معلمان در استفاده غیر مرتبط از کلاس تربیت‌بدنی احترام و حفظ اسرار سازمانی و اسرار شخصی دانش‌آموزان</p>	<p>شایستگی حقوقی-قانونی</p>
<p>توانایی بهره‌گیری خلاقانه از ظرفیت‌ها و امکانات ورزشی موجود خودارزایی، عزت‌نفس و رقابت با خود بجای رقابت با دیگران داشتن روحیه اخلاق ادبی و امانت‌داری در مسائل آموزشی و پژوهشی داشتن باور قلبی به حرفه خود و یقین به اثربخش بودنش اشتیاق وافر به یادگیری و دانش‌اندوزی و متعاقباً اشتیاق بالا به یاددهی کسب، حفظ، ارتقاء و تداوم انگیزه و اشتیاق شغلی اطلاع کامل از شرح وظایف و بخشنامه‌های ورزشی و انجام صحیح آن</p>	<p>اخلاق حرفه‌ای</p>

رعایت سلسله‌مراتب اداری در مرادوات و مکاتبات
در نظر گرفتن مصلحت سازمانی و پرهیز از اعمال سلیقه‌های شخصی
حفظ و ارتقای تعهد و وجدان کاری در تمام دوران خدمت

و گسترش یکی از مقوله‌ها است؛ مانند آنچه در پژوهش حاضر به‌عنوان مقوله محوری انتخاب شده است؛ یعنی بالندگی حرفه‌ای.

گام دوم: کدگذاری محوری: کدگذاری محوری، مرحله دوم تجزیه و تحلیل در نظریه پردازی بنیادی است. هدف این مرحله، برقراری رابطه بین مقوله‌های تولیدشده (در مرحله کدگذاری باز) است. این کار (عمل) بر اساس مدل پارادایم انجام می‌شود و به نظریه پرداز کمک می‌کند تا فرایند نظریه را به آسانی انجام دهد. در کدگذاری محوری، اساس فرایند ارتباط دهی بر بسط

جدول ۲: پدیده محوری تحقیق

مقوله	مفهوم	نشان
	مهارت رفتاری- عملکردی	اخلاق حرفه‌ای، ویژگی‌های شخصیتی
بالندگی حرفه‌ای	مهارت شغلی	صلاحیت ورزشی، سواد شناختی
	مهارت جانبی	شرایط محیط یادگیری، حقوقی-قانونی

پدیده اصلی و راهبردها، به‌عنوان شرایط زمینه در نظر گرفته شده‌اند.

شرایط زمینه‌ای: شرایط خاصی هستند که بر راهبردها تأثیر می‌گذارند. در این پژوهش، عوامل درونی اثرگذار بر

جدول ۳: شرایط زمینه‌ای منتج از مراحل مدل پارادایمی تحقیق

سطوح	مفاهیم
ایدئولوژی و ارزش‌های محوری فردی	مسائل مربوط به خودشکوفایی، عزت‌نفس، شخصیت و عوامل روان‌شناختی فردی، تعهد و اراده، نگرش و فلسفه شخصی، اشتیاق شغلی
کار راه و مسیر پیشرفت شغلی	برنامه‌ریزی و طراحی دوربرد مسیر موفقیت شغلی، مهارت‌های مربوط به سواد حرکتی و سواد شغلی، ارائه الگوی موفق معلم تربیت‌بدنی، تخصص در یاددهی-یادگیری، هویت دادن به درس تربیت‌بدنی و ورزش
محیط غنی	انجام مسئولیت‌های قانونی در زمینه‌های فردی، شغلی و اجتماعی؛ توجه به ظرفیت‌های اثرگذار محیطی و سازمانی، تعامل اثربخش با مردم و عوامل اجرایی سازمانی، انسجام تیمی معلمان ورزش در مدارس

عواملی کلی که از محیط بیرونی بر راهبردها و پدیده محوری تأثیرگذار هستند، شناسایی شدند.

شرایط مداخله‌گر: شرایط زمینه‌ای عمومی هستند که بر راهبردها تأثیر می‌گذارند؛ بنابراین، در این قسمت،

جدول ۴: شرایط میانجی یا مداخله‌گر تحقیق

مقوله	مفهوم	نشان
برانگیزانندگی	دیدگاه شغلی	مهارت ورزشی، سواد شناختی
	سلامت روانی	اخلاق حرفه‌ای، کاریزمای شخصیتی
	عوامل محیطی	شرایط محیط یادگیری، مسائل حقوقی

موردنظر برای حل چالش‌های درونی و بیرونی توانمندسازی آموزشی در سه سطح فردی، میانی و کلان ارائه شده‌اند؛ از این رو، در این بخش، راهبردهای موردنظر برای حل چالش‌های درونی و بیرونی ارائه شده‌اند

راهبردها: کنش‌ها یا برهم‌کنش‌های خاصی هستند که از پدیده محوری منتج می‌شوند و تحت تأثیر شرایط زمینه و مداخله‌گر هستند؛ از این رو، در این بخش، راهبردهای

جدول ۵. سطوح سه‌گانه راهبردهای منتج از مراحل مدل پارادایمی تحقیق

مفاهیم	سطوح
رعایت عدالت آموزشی با مشارکت در دوره‌های کاربردی آموزش تلفیقی-تطبیقی جهت توسعه مهارت‌های حرکتی دانش‌آموزان با شرایط مختلف و نیازهای ویژه جسمی-ذهنی روحیه پژوهشگری و تسلط بر آخرین قوانین ورزشی و یافته‌های علمی-ورزشی ارائه مشاوره ورزشی و هدایت استعدادها و ورزشی در مسیر صحیح و علمی عملیاتی کردن دوره‌های کاربردی درس پژوهی و اقدام پژوهی در درس تربیت‌بدنی مشارکت مستمر در دوره‌های ضمن خدمت و کارگاه‌های آموزشی دانش‌بنیان مانند الگوهای برتر تدریس تربیت‌بدنی تشکیل انجمن‌ها و نهضت‌های داوطلبی ورزشی منسجم در بین دانش‌آموزان مستعد تعامل و ارتباط تنگاتنگ با فدراسیون‌های رشته‌های مختلف ورزشی کسب، حفظ و توسعه مهارت‌های مختلف آمادگی جسمانی و ارائه الگوی یک معلم توانمند و شاخص تربیت‌بدنی برگزاری هم‌اندیشی‌های تخصصی نیازسنجی مهارت‌های دانشی-ورزشی معلمان	توانمندسازی تخصصی
آموزش و القای روحیه جوانمردی و پهلوانی، کار تیمی، درک حس پیروزی، تجربه گرفتن از شکست و توسعه اخلاق‌مداری در معلمان ورزش و همچنین در دانش‌آموزان تدوین و ارائه الگوی روحیه اخلاق حرفه‌ای، رقابت با خود، تعهد و وجدان کاری گردآوری، ثبت، مستندسازی و انتشار تجارب مفید معلمان ورزش در مناطق مختلف بهره‌گیری خلاقانه از کلیه منابع و امکانات مادی، انسانی و تسهیلاتی موجود خودارزیابی همه‌جانبه معلمان تربیت‌بدنی بر اساس کلیه شاخص‌های ارزشیابی عملکرد برنامه‌ریزی و اجرای مسابقات و المپیادهای ورزشی در مناسبت‌های مختلف و مرتبط و با شعار سلامتی، نشاط و شاداب سازی محیط مدرسه	توانمندسازی حرفه‌ای
تحلیل سوات سریع محیطی: شناخت نقاط قوت، ضعف، تهدید و فرصت ورزشی محیط حمایت ذی‌نفعان، مسئولان بالادستی، کارشناسان تربیت‌بدنی نواحی و استان‌ها، حمایت‌های برانگیزاننده مادی و معنوی از معلمان خلاق، شاخص و توانمند تربیت‌بدنی در حیطه‌های شناختی، عاطفی و مهارتی (ترویج و تشویق شایسته‌سالاری) ایجاد یک مرکز واحد و جامع بالندگی حرفه‌ای ورزشی در آموزش و پرورش جداسازی و تفکیک پست کارشناس تربیت‌بدنی و سلامت در چارت سازمانی	توانمندسازی عمومی

۲	استقرار نظام توانمند یاددهی و یادگیری ورزش در محیط آموزشی
۳	توسعه مشارکت ورزشی و ارتقای وضعیت سلامت دانش‌آموزان
۴	دستیابی به الگوی موفق و نماد واقعی رفتار شغلی معلم ورزش
۵	عملیاتی کردن مسئولیت‌های قانونی، حقوقی و اجتماعی
۶	جهت‌دهی مناسب و تسریع ارتقای مسیر پیشرفت شغلی

در پیامدها: خروجی حاصل از به‌کارگیری راهبردها هستند. با توجه به شرایط درونی و بیرونی بررسی شده و همچنین، راهبردهای ارائه شده پیش‌بینی می‌شود که پیامدهای زیر حاصل شوند. با تدوین راهکارهای مساعدی که در راستای طراحی الگوی ارتقای بالندگی حرفه‌ای معلمان تربیت‌بدنی انجام شده است، پیامدها در شش کد به شرح ذیل شناسایی شده‌اند.

مدل برخاسته از مقوله‌های پژوهش: در این مرحله جهت تعیین و تأیید نوع رابطه بین مقوله‌های پژوهش، ابعاد به‌دست‌آمده در اختیار افراد نخبه و اغلب مصاحبه‌شوندگان

جدول ۶. پیامدهای منتج از مراحل مدل پارادایمی تحقیق

کد	پیامد
۱	هویت و شخصیت بخشی به درس تربیت‌بدنی

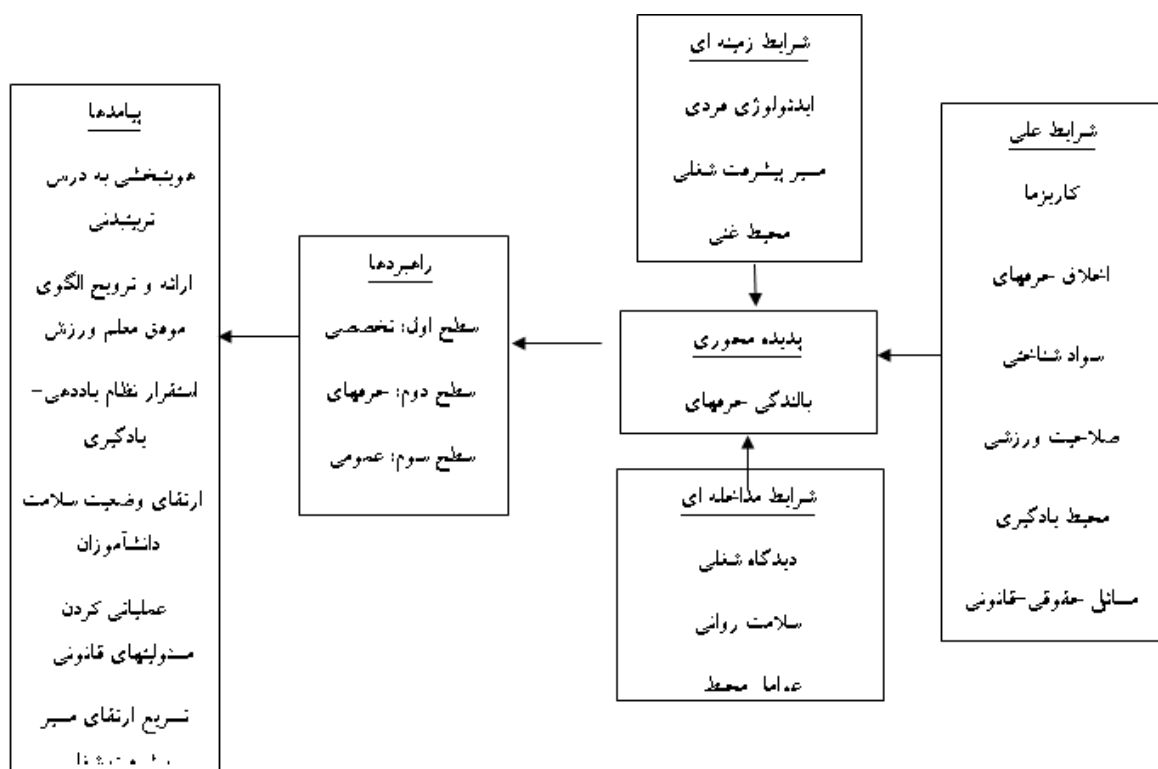
شرایط خاص و بحرانی برای آموزش و یاددهی سود ببرند. برای اثربخشی معلم تربیت‌بدنی بسیار مهم است که در حیطه تخصصی شغلی سرآمد بوده و شایستگی و صلاحیت لازم در زمینه مهارت شغلی و سواد شناختی داشته باشد.

برای ایفای نقش تسهیل‌گری متناسب با رویکردهای نوین آموزشی توانمندی‌هایی در زمینه دانش میان رشته‌ای لازم است این امر کمک می‌کند تا معلم با تسلط بر دانش موضوع مورد تکلیف بتواند یک تلفیق هنرمندانه یا وحدت خلاقانه بین دانش موضوعی و دانش و عمل برنامه درسی بیافریند. در این خصوص آنچه می‌تواند این مهارت‌ها را تحت تأثیر قرار داده و به شکل صحیح عملیاتی کند، داشتن یک برنامه منسجم کار راه و یا مسیر پیشرفت شغلی از قبل تعیین شده می‌باشد. یعنی معلم تربیت‌بدنی اگر خواستار اثربخشی در شغلش باشد لازم‌هاش داشتن دیدگاه درست نسبت به درس تربیت‌بدنی و الزامات ضروری شغلی است که می‌طلبد نه تنها سوابق و پیشینه مناسب ورزشی، تناسب اندام و ساختار قامتی مطلوب ورزشی و تخصص در ارائه و نمایش شکل صحیح مهارت‌های ورزشی رشته‌های مختلف داشته باشد بلکه در حیطه علمی نیز دانش شغلی به‌روزی داشته باشد و به‌نوعی سواد شناختی بالای خود را با اجرای توانمند مهارت‌های ورزشی مورد تأکید درس تربیت‌بدنی تکمیل کند. در این راستا لازم است معلم تربیت‌بدنی تعدیل در شیوه آموزش در شرایط مختلف آب و هوایی و توان بهره‌وری مناسب از فناوری‌های نوین آموزشی را در این شرایط داشته باشد، بطوریکه بتواند در شرایط بحرانی خاص از قبیل شرایط کرونا به آموزش و یاددهی مجازی بپردازد

قرار گرفت و از آنان خواسته شد تا نوع و جهت رابطه بین ابعاد را مشخص نمایند. با جمع‌بندی روابط تکمیل‌شده، روابط بین همه ابعاد تعیین گردید. سپس مشخص شد که همه مقوله‌ها با توجه به مفاهیمی که در کنار هم قرار گرفته‌اند، با همدیگر ارتباط دارند و در تعامل‌اند. در نهایت جهت درک بهتر از مفهوم تدوین طراحی الگوی ارتقای بالندگی حرفه‌ای معلمان تربیت‌بدنی، الگوی بصری زیر با توجه به کدها، مفاهیم و مقوله‌ها در قالب شکل ۱ نشان داده شده است.

بحث و تفسیر نتایج

طبق نتایج اصلی این پژوهش، برای ارتقای بالندگی حرفه‌ای معلمان تربیت‌بدنی، نخست باید به شرایط علی توجه کرد. در این الگو شرایط علی به‌عنوان عواملی که به‌صورت مستقیم بر آموزش مؤثر و نوین تأثیر می‌گذارند، مشتمل بر شش مقوله، کاریزما و ویژگی‌های شخصیتی، اخلاق حرفه‌ای، سواد شناختی، شایستگی مهارتی ورزشی، شرایط محیط یادگیری و نهایتاً صلاحیت قانونی-حقوقی به‌عنوان مهم‌ترین شاخص‌های تحقیق شناسایی شدند. بنابراین پس از بررسی شرایط علی تحقیق، کدگذاری داده‌ها و مقوله‌بندی آن، راهبردهای آموزشی تحقیق مشخص شدند که **اولین راهبرد** برای توسعه بالندگی حرفه‌ای معلمان تربیت‌بدنی، راهبرد توانمندسازی تخصصی بود که مبتنی بر دو وجه مهارت شغلی و دانش شناختی است. لذا موفقیت هر نظام آموزشی در درجه اول به میزان موفقیت و شایستگی معلمان آن نظام بستگی دارد. بنابراین بایستی معلمان استانداردهای لازم در زمینه مهارت شغلی و دانش شناختی را داشته باشند. با توجه به تغییر در برنامه‌های درسی و تحول نظام آموزشی بایستی خود را با شیوه‌های نوین، اصول تدریس و استفاده از فناوری‌های جدید آشنا سازند. معلمان باید از راهکارهای خلاقانه و ابتکاری در

شکل ۱. الگوی داده بنیاد ارتقای بالندگی حرفه ای معلمان تربیت بدنی

توجه به تغییرات دنیای دهکده جهانی ضروری است که از مدرسان زنده و با علم روز برای تدریس در این دوره‌ها استفاده کند.

پس مشخص شد که سواد شناختی مواردی از قبیل مدرک تحصیلی گذراندن دوره‌های آموزشی، داشتن علم تغذیه و کمک‌های اولیه، تسلط بر فناوری‌های نوین و بخشنامه‌ها و...مربوط می‌شود. بعد آموزشی توسعه حرفه‌ای و فناوری‌ها و شناختی تحقیق نیک‌نامی و کریمی ۱۳۸۸ این بعد این پژوهش همخوانی دارد (۳۲). ولی پور و همکاران ۱۳۸۹ گذراندن دوره تکمیلی آموزش مهارت‌های تدریس، تمرین معلمی و رموز کلاس داری و رهبری کلاس به نحوی با نتایج این تحقیق همسو است (۴۴). تحقیق عبدالهی ۱۳۹۳ در ابعاد، شامل پیش‌نیازهای معلم، برنامه‌ریزی و آمادگی، مدیریت و سازماندهی کلاس درس، آموزش یا تدریس همخوانی داشت. در بعد پیش‌نیازهای معلم، داشتن توانایی کلامی برای انتقال مفاهیم به دانش آموزان؛ در بعد نظارت بر پیشرفت دانش آموزان، توضیح تکالیف به زبان روشن و در بعد آموزش یا تدریس نیز، بهره‌گیری از مفاهیم و زبان متناسب با سن و سوابق دانش آموزان، مهم‌ترین شایستگی‌هایی شناسایی شده است که معلمان اثربخش باید از آن برخوردار باشند و در این تحقیق نیز

در آموزش و ارزشیابی درس تربیت‌بدنی به شرایط متفاوت جسمی، ذهنی، سنی و جنسیتی، معیشتی دانش‌آموزان توجه داشته باشد و توجه به تفاوت‌های فردی مورد تأکید در سند تحول بنیادین آموزش و پرورش سرلوحه کار قرار بگیرد، بر اصول علمی پیشگیری و درمان آسیب‌دیدگی‌های ورزشی تسلط داشته باشد، دوره‌های آموزشی کاربردی مقدماتی و ضمن خدمت حضوری و الکترونیکی را به شیوه صحیح و بامطالعه و کسب آگاهی شخص طی نماید، از دستورالعمل‌ها و بخشنامه‌های ورزشی آگاه باشد، مدارک تحصیلی و مربیگری اثربخش داشته و آنها را ارتقا دهد، تقویم سالیانه و برنامه‌ریزی درست طرح درس روزانه، ماهیانه و سالیانه منظمی داشته باشد، انجمن‌های ورزشی را تشکیل دهد و با برگزاری مرتب جلسات مربوطه، برنامه‌ریزی صحیحی جهت برگزاری المپیاد و مسابقات مختلف و شناخت استعداد‌های ورزشی داشته باشد. بدیهی است که همه این عوامل در دو بعد مهارت شغلی و سواد شناختی باعث هویت و شخصیت بخشی به درس تربیت‌بدنی و نیز بالندگی حرفه‌ای معلم تربیت‌بدنی می‌شود.

برای دست یافتن به این هویت بخشی وزارت آموزش و پرورش نیز نقش چشمگیری دارد. بدون سیاست‌ها و خط‌مشی‌های تصمیم‌گیرندگان اصلی تغییر اوضاع به وجود نخواهد آمد. بطوریکه با تقویت کیفیت کلاس‌های قبل از خدمت و ضمن خدمت و نیازسنجی برای برگزاری دوره‌ها و کارگاه آموزشی با

مکویک^۲ در ۲۰۱۸ در مؤلفه آموزش‌های لازم مهارت هیلی^۸ ۲۰۱۹ بر توسعه حرفه‌ای آنلاین معلمان؛ بزکوشا، بایراک^۹ ۲۰۱۹ در آموزش‌های ضمن خدمت، تقویت مهارت مدیریت کلاس؛ بشیر و هوسن^{۱۰} ۲۰۲۰ در توسعه دانش فنی و به‌روز بودن، استراتژی‌های جدید تدریس و اهداف آموزشی و وارد و مارس^{۱۱} ۲۰۲۰ در ابتکارات و شیوه‌های جدید آموزشی به‌صورت موردی همخوانی دارند (۳۳،۹،۱۲،۴۷،۴۰،۲۶،۱۷،۱۰،۸،۴۶). این حاکی از جامعیت بیشتر نتایج تحقیق نسبت به تحقیقات گذشته می‌باشد. کثرت اطلاعات و لزوم به‌روزروری دانش، معلم را ناگزیر می‌سازد که بخشی از آموزش‌ها را بر عهده خود معلمان گذاشته شود تا از عزم، همت و اراده شخصی آنان برای کیفیت‌بخشی به‌نظام تعلیم و تربیت بهره گرفته شود. همچنین نتایج تحقیق حاضر در بعد شایستگی مهارتی ورزشی با نتایج عبدالهی^{۱۳} ۱۳۹۳ در بهره‌گیری از مفاهیم و زبان متناسب با سن و سوابق دانش آموزان؛ سیف پناهی و قجر^{۱۴} ۱۳۹۵ در موارد داشتن کارت مربیگری در رشته‌های مختلف، داشتن تناسب‌اندام؛ موسوی^{۱۵} ۱۳۹۸ نیز در تأمین امکانات و تجهیزات؛ هانتلی^{۱۶} ۲۰۰۸ بر عمل و توانایی حرفه‌ای؛ نتایج سازمان ملی ورزش و تربیت‌بدنی آمریکا^{۱۷} ۲۰۰۹ بر پایه مهارت و آمادگی جسمانی؛ بشیر و هوسن^{۱۸} ۲۰۲۰ در توسعه و طراحی تیم بریا و پتروویک^{۱۹} ۲۰۲۰ بر موارد نیازهای و توانایی‌های معلمان و استانداردهایی برای صلاحیت تدریس (امکانات و...) و وارد و مارس^{۲۰} ۲۰۲۰ در مؤلفه دانش تجربه شخصی همخوانی دارند (۱،۳۷،۲۹،۲۱،۳۱،۸،۳۴،۴۶). در بسیاری از تحقیقات داشتن مهارت ورزشی را به‌عنوان جزئی از سواد شناختی و یا ویژگی‌های فردی افراد در نظر گرفته شده است. اجرای توانمندانه و داشتن مهارت در فعالیت‌های ورزشی، تناسب‌اندام و همچنین شناخت ویژگی‌های جسمی دانش آموزان در هویت‌بخشی به درس تربیت‌بدنی و اثر گذاری این درس در فرایند آموزشی نقش مهمی دارد؛ بنابراین باید مراکز تربیت معلم

به بیانی دیگر به مهم بودن این عوامل اشاره شده است (۱). یافته‌های احدی^{۲۱} ۱۳۹۴ در مؤلفه های محیط یادگیری و جو کلاس، نظارت، ارزشیابی و بازخورد، برنامه‌ریزی تدریس (آموزش) همخوانی دارد (۳). همچنین احمدآبادی^{۲۲} ۱۳۹۵ در ابعاد تدریس، آموزش، فناوری، تخصص، دوره ضمن خدمت با نتایج پژوهش همخوانی دارد (۵). آقایی^{۲۳} ۱۳۹۶ به‌ضرورت دوره‌های آموزشی پیش از خدمت و ضمن خدمت برای آموزش و بازآموزی معلمان تربیت‌بدنی اشاره دارد که با مؤلفه گذراندن صحیح دوره‌های آموزشی کاربردی و مؤثر این تحقیق همخوانی دارد (۲). نتایج طهماسب زاده^{۲۴} ۱۳۹۶ در مؤلفه های پیش‌نیاز معلم، برنامه‌ریزی و سازماندهی با طرح درس مشخص و با برنامه‌ریزی تحقیق هم‌راستا است (۴۳). تحقیق هنری^{۲۵} ۱۳۹۷ در مؤلفه های فناوری و تدریس با نتایج تحقیق همخوانی دارد (۱۸). نتایج وقور کاشانی^{۲۶} ۱۳۹۸ بر روی شایستگی‌های معطوف به دانش موضوعی؛ موسوی^{۲۷} ۱۳۹۸ در مؤلفه شرکت در دوره‌های آموزشی افراد، یوسفی^{۲۸} ۱۳۹۹ در روش‌های آموزشی متنوع و کیمر^{۲۹} ۲۰۰۷ در یادگیری مشارکتی، سنجش مداوم و بازخورد اصلاحی با نتایج تحقیق همخوانی دارند (۴۵،۴۸،۱۳). اه^{۳۰} ۲۰۱۰ در بعد به‌روز بودن دانش رشته‌های ورزشی، همچنین یافته‌های محققین از قبیل تحقیق بلر و کاپل^{۳۱} ۲۰۱۱ بر دانش برنامه‌ریزی درسی؛ چرونین^{۳۲} ۲۰۱۲ در موارد دانش تخصصی، دانش محتوایی، یادگیری و ارزشیابی؛ پژوهش بیلدیز و کانگالگیل^{۳۳} ۲۰۱۴ در مواردی از قبیل داشتن دانش کافی برای حضور در جلسه تمرین، اشتیاق حرفه‌ای برای پیشرفت دانش آموزان در حین درس، طراحی طرح درس تربیت‌بدنی، اجرای پی‌درپی مراحل تدریس موضوعات، کمک به دانش آموزان برای رفع کمبودهایشان، گذراندن دروس تخصصی آموزشی برای فارغ‌التحصیلی، داشتن دانش تخصصی کافی برای اجرای روش تدریس ویژه و آموزش مواد درسی؛ سربساوات^{۳۴} و همکاران^{۳۵} ۲۰۱۵ در توسعه و بهبود نوآوری آموزشی و فناوری اطلاعات؛

8 Healy
9 Bozkuşa & Bayrak
10 Bashir & Hussan
11 ward, Phillip & van der Mars
12 Huntly
13 Petrović & Beara

1 cimer
2 Oh
3 Blair & Capel
4 Chroinin
5 Yıldız & Kangalgil
6 Srisawat
7 Makovec

از آزمون‌های مناسب برای سنجش افراد و همچنین برای توسعه مداوم بالندگی حرفه‌ای و به‌روز نگه‌داشتن معلمان از دوره‌های ضمن خدمت، کارگاه‌های مناسب و تأکید بر سبک زندگی سالم و فعال استفاده شود.

طبق نتایج تحقیق **دومین راهبرد** برای توسعه بالندگی حرفه‌ای معلمان تربیت‌بدنی، راهبرد توانمندسازی حرفه‌ای بود که مبتنی بر دو بعد ویژگی‌های شخصیتی و اخلاق حرفه‌ای است.

بر اساس نتایج تحقیقات مختلف بسیاری از مهارت‌های اجتماعی ضروری زندگی اعم از کار گروهی، قانون‌مداری، تخلیه هیجانات منفی و عقده‌های درونی، روحیه شاد و صمیمی، اخلاق‌مداری و جوانمردی منتج از مشارکت در فعالیت‌های ورزشی هستند، بدیهی است که معلم ورزش نیز رسالت خطیری برحسب موارد پیش‌گفته دارد و می‌طلبد که خود ابتدا در بعد ویژگی‌های شخصیتی نماد یک معلم نمونه و الگوی رفتار و اخلاق فرهنگی باشد تا بتواند اثرگذاری آموزشی بالایی در این زمینه داشته باشد. بنابراین لازم است که معلم تربیت‌بدنی به خاطر محبوبیت و فرصت صمیمیت و ارتباط بیشتری که با دانش‌آموزان در محیط شاد و مفرح بیرون از فضای بسته کلاس در اختیار دارد، قدرت محرکه مناسب و توان انگیزه‌بخشی بالایی خود را در راستای شکل‌دهی جنبه‌های مثبت رفتاری دانش‌آموزان بکار بگیرد و از صمیمیت بیش‌ازحد که مدیریت و قدرت کلاس داری مؤثر را از معلم می‌گیرد، پرهیز کند و نیز بایستی در جلسات اول که مهم‌ترین جلسات بوده وظایف، قوانین و چارچوب‌های درسی و اخلاقی را مشخص کند و بر انجام این قوانین پافشاری کند. همچنین ویژگی‌های شخصیتی دیگر معلم تربیت‌بدنی مانند روحیه برون‌گرا و ارتباطات موفق، نظم و انضباط شخصی و کاری، رعایت عفت کلام، ثبات رفتاری و پیش‌بینی‌پذیری اخلاقی، احترام به محیط زیست و تأکید بر توسعه پایدار در محیط آموزشی (نظافت شخص و محیط آموزشی) و آراستگی ظاهری و پوشش مناسب محیط فرهنگی توسط معلم تربیت‌بدنی در شکل‌دهی الگوهای درست اخلاقی دانش‌آموزان بسیار تأثیرگذار است. تحقیقات گذشته عوامل مؤثر بر بالندگی و توسعه حرفه‌ای به‌صورت گسسته شناسایی شدند و به‌صورت موردی با پژوهش حاضر همخوانی داشتند. به‌عنوان مثال مؤلفه کاریزما و ویژگی‌های شخصیتی با نتایج تحقیقات نیک‌نامی و کریمی ۱۳۸۸ در بعد شخصیتی و

اخلاقی، طاهری ۱۳۹۲ در مؤلفه انگیزه‌های بیرونی و درونی معلمان؛ حسین نژاد ۱۳۹۲ در نقش توجه به عزت‌نفس معلمان و عوامل انگیزشی برای اثربخشی حرفه‌ای؛ عبدالهی ۱۳۹۳ در داشتن رفتار و تعامل محترمانه با والدین دانش‌آموزان به نتایج تحقیق به‌طور مشابه؛ سیف پناهی و قجر ۱۳۹۵ در صداقت و روراستی و مؤلفه رفتاری، هنری ۱۳۹۷ در بعد اخلاق حرفه‌ای و حفظ رفتارهای مثبت معلمان نسبت به دانش‌آموزان و والدین؛ کاستر^۱ ۲۰۰۵ بر صلاحیت رفتاری، دیبایی ۱۳۹۵ با ویژگی‌های شخصیتی؛ مطالعه وقور کاشانی ۱۳۹۸ در شایستگی‌های معطوف به دانش تربیتی؛ ییلدیز^۲ ۲۰۱۴ در اشتیاق حرفه‌ای برای پیشرفت دانش‌آموزان؛ مکویک^۳ ۲۰۱۸ بر نتایج حاصل از تأثیر اعتقادات معلم و ویژگی‌های شخصیتی معلم در رشد حرفه‌ای و ساتو^۴ ۲۰۲۰ در استراتژی‌های ارتباطی با اولیا همخوانی دارد (۳۸، ۲۶، ۴۵، ۴۷، ۱۸، ۱۴، ۲۴، ۳۷، ۱۹، ۴۲، ۳۲). بنابراین کاریزما و ویژگی‌های شخصیتی معلمان از مؤلفه‌های مهم می‌باشد که برای بالندگی حرفه‌ای معلمان لازم و ضروری است. در این راستا می‌توانیم از طریق ترویج الگوی درست، ایجاد محرک‌های مناسب و آموزش مهارت‌های ارتباطی مؤثر بر پرورش این مؤلفه در بین معلمان بپردازیم.

از طرف دیگر در بعد اخلاق حرفه‌ای، نیاز است که معلم تربیت‌بدنی ابتدا اطلاع کاملی از شرح وظایف و بخشنامه‌های ورزشی و انجام صحیح آن داشته باشد و در کنار این رسالت، باور قلبی به حرفه، اشتیاق وافر به یادگیری و دانش‌اندوزی در جنبه‌های مختلف علوم ورزشی داشته باشد و متعاقباً اشتیاق بالایی به یاددهی همان مطالب ورزشی که یاد گرفته است را با اخلاق ادبی و امانت‌داری در مسائل آموزشی و پژوهشی و در نظر گرفتن مصلحت سازمانی و پرهیز از اعمال سلیقه‌های شخصی داشته باشد چراکه طبق روایات دینی: زکات علم در نشر صحیح آن است. همچنین به علت فرسودگی جسمی زیادی که معلم تربیت‌بدنی در طول دوران خدمت خود به علت ماهیت شغلی خود تجربه می‌کند، کسب، حفظ، ارتقاء و تداوم انگیزه، تعهد کاری و اشتیاق شغلی می‌تواند در بالندگی حرفه‌ای بسیار حیاتی باشد.

از موارد مهم دیگر اخلاق حرفه‌ای می‌توان به توانایی بهره‌گیری خلاقانه از ظرفیت‌ها و امکانات ورزشی موجود اشاره کرد چراکه در تمام مدارس امکانات و تجهیزات استاندارد و به‌روز وجود ندارد. سطح متفاوت امکانات ورزشی مدارس، هنر معلم تربیت‌بدنی را در خصوص خلاقیت استفاده از آنها بیشتر نمایان

در این مورد مطلع باشد. در این موارد بایستی معلم تربیت‌بدنی در اوایل شروع به کار معلم ورزش، فرم گواهی سلامت کلیه دانش‌آموزان را بررسی کرده و از وضعیت سلامت جسمانی و روانی آنها اطلاعات درستی کسب کند چرا که اگر به علت سهل‌انگاری معلم تربیت‌بدنی در این مورد و به خاطر فشار تمرینات و فعالیت ورزشی، مشکل خاصی برای دانش‌آموزان با شرایط خاص جسمانی و ذهنی پیش آید، عواقب قانونی جبران‌ناپذیری گریبان‌گر معلم تربیت‌بدنی خواهد شد. به همین منوال هنگام آموزش درس تربیت‌بدنی بررسی، مکتوب کردن و ارجاع مستندات و نکات موردنیاز جهت تأمین ایمنی محیط ورزش، وسایل و تجهیزات ورزشی مستقیماً به عهده معلم تربیت‌بدنی است که اگر در این خصوص قصوری صورت پذیرد باز مسئولیت قانونی و عواقب بی‌توجهی در این زمینه به عهده معلم تربیت‌بدنی خواهد بود. کنترل حضور و غیاب کلاس مخصوصاً در آخر زنگ‌ها و به‌طور ویژه اواخر زنگ‌های آخر ورزش نیز بسیار ضروری است چرا که گاهی دیده‌شده که دانش‌آموزان در زنگ ورزش از مدرسه فرار می‌کنند و اگر در ساعات کلاسی درس تربیت‌بدنی برای دانش‌آموزی که در کلاس حاضر بوده اما در حین کلاس مخصوصاً قبل از زنگ آخر از مدرسه فرار کرده‌اند، اتفاقی بیفتد مستقیماً معلم تربیت‌بدنی مسئولیت عواقب قانونی را عهده‌دار است. همین عواقب قانونی در زمان برگزاری مسابقات و المپیادهای مختلف پیش‌گفته نیز در صورت نگرقتن رضایت‌نامه ورزشی المپیادها و مسابقات از والدین گریبان‌گیر معلم تربیت‌بدنی خواهد شد. یکی از مسائل حقوقی دیگر که به حقوق درس تربیت‌بدنی برمی‌گردد این است که در مدارس گاهی دیده می‌شود که دیدگاه صحیحی نسبت به ضرورت درس تربیت‌بدنی وجود ندارد و بعضی از عوامل اجرایی و سایر معلمان از ساعات درس تربیت‌بدنی به‌عنوان ساعات تدریس دروس غیر مرتبط به شکل جبرانی یا اضافی و یا امورات کاری خود استفاده می‌کنند که این مسئله را به‌هیچ‌عنوان نباید اجازه داد و در اینجا نقش تعهد شغلی و دفاع از حقوق و ماهیت درس تربیت‌بدنی توسط معلم بسیار تعیین‌کننده است. مسئله حقوقی دیگر به احترام و حفظ اسرار سازمانی و اسرار شخصی دانش‌آموزان توسط معلمان برمی‌گردد، طبیعتاً به علت ارتباط نزدیک و صمیمیت معلم تربیت‌بدنی با دانش‌آموزان، بسیاری از مسائل شخصی دانش‌آموزان مانند بیماری و مشکلات جسمانی و روانی در دسترس معلم تربیت‌بدنی است و عدم سوءاستفاده سایر دانش‌آموزان از این

می‌سازد. همچنین مشاوره دادن مدارس برای استفاده درست از سرانه موجود مدیریت بهینه منابع از مواردی است که معلمان تربیت‌بدنی را کارا مدتر را جلوه می‌دهد. به‌طور کلی به نظر می‌رسد در بعد اخلاق حرفه‌ای، فرم خودارزیابی می‌تواند در بالندگی حرفه‌ای معلمان تربیت‌بدنی بسیار تأثیرگذار باشد چرا که با این خودارزیابی، رقابت با خود جای رقابت با دیگران را خواهد گرفت و معلم تربیت‌بدنی به‌طور ناخودآگاه و مستمر در حال طی کردن چالش موفقیت روزافزون شخصی و شغلی خواهد بود و نهایتاً باعث رشد عزت نفس و اعتمادبه‌نفس وی خواهد شد. مقوله خلاق حرفه‌ای با نتایج تحقیقات حسین نژاد ۱۳۹۲ توجه به عزت نفس معلمان و عوامل انگیزشی در بالندگی؛ احدی ۱۳۹۴ در مؤلفه اخلاقی و حرفه‌ای معلم همخوانی داشت (۱۹، ۳). همچنین نتایج پناهی و قجر ۱۳۹۵ در موارد پایبندی به ارزش‌ها، تعهد در برابر توسعه حرفه‌ای و ایجاد محیط مملو از انصاف برای هویت بخشی به حرفه‌ای بودن با نتایج این پژوهش همسو می‌باشد (۳۷). نتایج تحقیقات هنری ۱۳۹۷ بر مؤلفه اخلاق حرفه‌ای؛ مطهری نژاد و جهانگردی در اخلاق و مسئولیت حرفه-ای؛ چرونین و همکاران ۲۰۱۲ در پاسخگویی و رعایت مقررات حرفه‌ای؛ ارمور ۲۰۱۵ در راه‌های ابتکاری و رشد شغلی مداوم معلمان؛ مکویک ۲۰۱۸ در رشد حرفه‌ای و هویت معلمان؛ هیلی و همکاران ۲۰۱۹ بر دانش و انگیزه لازم برای پیاده‌سازی برنامه تدریس؛ بریا و پتروویک ۲۰۲۰ در خودارزیابی معلمان و بازتاب آن؛ وارد و مارس ۲۰۲۰ در ابتکارات و ایجاد محیط کار سالم با یافته‌های این تحقیق همخوانی دارد (۲۸، ۱۸، ۱۲، ۱۷، ۲۶، ۳۴، ۴۶).

نتایج نهایی تحقیق **سومین راهبرد** را برای توسعه بالندگی حرفه‌ای معلمان تربیت‌بدنی، راهبرد توانمندسازی عمومی می‌داند که مبتنی بر ابعاد جانبی است که جنبه عمومی و محیطی دارد و شامل دو بعد مسائل حقوقی-قانونی و شرایط محیط یادگیری است.

برحسب شرایط خاص کلاس درس تربیت‌بدنی مانند آموزش فعالیت‌های جسمانی و بدنی، نیاز به وسایل و تجهیزات زیاد در این درس، امکان فرار از مدرسه در ساعات ورزش، برگزاری مسابقات و المپیادهای ورزشی در داخل مدرسه، سطح شهرستان، استانی، کشوری و یا حتی بین‌المللی؛ بسیار ضروری است که معلم تربیت‌بدنی از مسائل حقوقی و قانونی و چارچوب قانونی بخشنامه و دستورالعمل‌های ورزشی در این زمینه اطلاعات موثق و کافی داشته باشد و از مسئولیت‌های فردی، شغلی و اجتماعی

مشکلات جسمانی و روانی به عهده معلم تربیت‌بدنی است، همچنین این مطلب در خصوص اسرار سازمانی اداره آموزش و پرورش و مدارس محل خدمت توسط معلم تربیت‌بدنی امری غیرقابل انکار است. نکته حائز اهمیت دیگری که لازم به ذکر است این است که بسیاری از معلمان تربیت‌بدنی همزمان به دانش‌آموزان اجازه فعالیت در چند رشته مختلف مانند فوتبال، والیبال، تنیس روی میز، شطرنج و غیره می‌دهند که اگر اتفاقی برای هرکدام از دانش‌آموزان بیفتد از لحاظ قانونی معلم تربیت‌بدنی مسئولیت تام دارد چرا که بایستی تمامی دانش‌آموزان بر اساس کتب درسی موجود مهارت خاصی را حسب مقطع تحصیلی آموزش ببینند و اجرای آموزش همزمان چندین رشته از لحاظ علمی و عملی و حقوقی سندیت ندارد. زیرا فعالیت همزمان در چند رشته توسط دانش‌آموزان امکان در میدان دید معلم بودن و نظارت همزمان بر فعالیت کلیه دانش‌آموزان را غیرممکن می‌سازد. به‌طورکلی بایستی معلم تربیت‌بدنی در خصوص مسائل حقوقی و قانونی نسبت به آگاهی و انجام درست مسئولیت‌ها و نیز حفظ اسرار و حریم‌های شخصی، خانوادگی، شغلی، اجتماعی و سازمانی ارزش قائل شود و در این راستا به‌صورت حرفه‌ای عمل کند. این یافته با نتایج احدی ۱۳۹۶ در مسئولیت‌های قانونی؛ طهماسب زاده ۱۳۹۶ در مسئولیت‌های حرفه‌ای؛ مطهری نژاد و جهانگیری ۱۳۹۷ در مسئولیت حرفه‌ای؛ یوسفی ۱۳۹۹ بر الزامات قانونی و نظام حمایتی همخوانی دارد (۴،۴۳،۲۸،۴۸). یافته‌های بوزکوشا و بیراک ۲۰۱۹ بر ارائه تسهیلات شهری برای معلمان، حمایت مالی، همکاری بین معلمان و مؤسسات دیگر با یافته‌های پژوهش همخوانی دارد (۱۰). در سال‌های اخیر عدم آگاهی معلمان از مسائل حقوقی بسیار به چشم‌خورده و مشکلات متعددی و جرایم سنگینی برای معلمان به وجود آورده است. لذا بالندگی حرفه‌ای نیاز دارد که معلمان با مسئولیت‌های حقوقی و مدنی خود آشنا باشند تا در صورت لزوم و مواجهه با مشکلات بتوانند به‌راحتی با آگاهی در محیط کار خود به فرایند یادگیری و یاددهی بپردازند و با اطلاع رسانی و در اختیار قرار دادن منابع، آموزش‌های آنلاین و ضمن خدمت و مسئول بودن در قبال وظایف کاری به اهداف آموزشی در این زمینه جامه عمل بپوشند. در بعد دیگر راهبرد عمومی، در نظر گرفتن شرایط محیط یادگیری و اطلاع از تأثیر جنبه‌های مهم این مورد مانند: حمایت همه‌جانبه کارشناسان تربیت‌بدنی حوزه ستادی یا نواحی، مدیران، معاونین و کادر اجرایی مدرسه، اطلاع از فرهنگ، دیدگاه و نگرش مردم محل خدمت به درس ورزش، توجه به ظرفیت زیرساخت‌ها، تجهیزات و فضاهای ورزشی مدرسه و

شناخت جایگاه واقعی و اهمیت درس تربیت‌بدنی در ذهن دانش‌آموزان بسیار مهم و حیاتی است زیرا اگر این مسائل پیش‌گفته شکل حمایتی و برانگیزاننده نداشته باشند، خود را در قالب نقاط ضعف داخلی و تهدیدهای محیطی نشان می‌دهند و می‌توانند انگیزه کاری معلمان تربیت‌بدنی را به شدت تحت تأثیر قرار داده و به‌نوعی وی را دلسرد کرده و مانع بالندگی حرفه‌ای ایشان شوند. لذا لازم است که معلم تربیت‌بدنی به‌طور مشخص این شرایط محیطی تأثیرگذار را کنکاش کرده و این عوامل را به سمت‌وسوی برانگیزانندگی تا حد ممکن سوق دهد در پی فراهم کردن یک محیط غنی ورزشی برآید. از جمله مواردی که می‌تواند در این زمینه گره‌گشا بوده و بسترسازی مناسبی ایجاد کند، وحدت رویه کاری، هم‌کلامی و همدلی معلمان ورزش در مدارس، بهره‌گیری از ظرفیت و قابلیت‌های محیط مجازی و رسانه، تعامل و ارتباط تنگاتنگ و مستمر خانواده‌ها با معلم ورزش و نهایتاً برقراری محیط یادگیرنده جهت بسترسازی زمینه یادگیری ورزشی می‌باشد که با همدلی و انسجام تیمی معلمان ورزش و یک‌صدا بودن و یک‌دل بودن آنها راه و مسیر بالندگی حرفه‌ای و کسب و حصول اهداف مشخص درس تربیت‌بدنی در حیطه‌های عاطفی، شناختی و مهارتی توسط این راهبرد عملی خواهد شد. نتایج تحقیق در مقوله شرایط محیط یادگیری با نتایج تحقیقات طاهری ۱۳۹۲ بر عوامل مداخله‌گر سازمانی؛ عبدالهی ۱۳۹۳ بر آماده کردن پیشاپیش مواد آموزشی برای استفاده در کلاس؛ احدی ۱۳۹۴ بر محیط یادگیری و جو کلاس تأکید دارند که با نتایج این تحقیق همسو می‌باشد (۳،۱،۴۲). یافته‌های پناهی و قجر ۱۳۹۵ در ایجاد محیط مملو از انصاف برای هویت بخشی به حرفه‌ای بودن با نتایج تحقیق به بیانی دیگر همخوانی دارد (۳۷). نتایج تحقیقات احمدآبادی ۱۳۹۵ بر تأمین امکانات؛ احدی ۱۳۹۶ بر محیط یادگیری؛ موسوی ۱۳۹۸ تأمین امکانات و تجهیزات و رعایت استانداردهای؛ یوسفی ۱۳۹۹ در شرایط محیطی عوامل فرهنگی - اجتماعی، عوامل اقتصادی؛ چرونین ۲۰۱۲ مدیریت محیط یادگیری؛ بوزکوشا و بیراک ۲۰۱۹ در همکاری بین معلمان و مؤسسات دیگر؛ بریا و پترویک ۲۰۲۰ در همکاری بین مدارس؛ بیشرو هسن ۲۰۲۰ در ارتباط دانشگاه و مدارس و تعامل معلمان؛ وارد و مارس ۲۰۲۰ در مشارکتی در یادگیری و همکاری معلمان با نتایج تحقیق همخوانی دارد (۱۲،۴۸،۲۹،۴۶،۵،۴،۳۴،۸،۱۰). با توجه همخوانی بودن این تحقیقات شناخت محیط یادگیری و آشنایی با زیرساخت‌ها و تجهیزات محیط بر بالندگی حرفه‌ای معلمان تربیت‌بدنی تأثیرگذار می‌باشد.

بحث و نتیجه‌گیری

- با توجه به اهمیت مؤلفه شرایط محیط یادگیری به‌عنوان یکی از مؤلفه‌های اصلی تحقیق حاضر پیشنهاد می‌شود، تجارب مفید معلمان ورزش در مناطق مختلف گردآوری، ثبت و مستندسازی شود و در هر مدرسه برای استفاده معلمان انتشار و در اختیار قرار گیرد. همچنین اینکه تحلیل سوات سریع محیطی: شناخت نقاط قوت، ضعف، تهدید و فرصت ورزشی محیط آموزشی توسط معلم تربیت‌بدنی انجام پذیرد.

- با توجه به اهمیت مؤلفه اخلاق حرفه‌ای به‌عنوان یکی از مؤلفه‌های اصلی تحقیق حاضر پیشنهاد می‌شود انجمن‌ها و نهضت‌های داوطلبی ورزشی منسجم در بین دانش‌آموزان مستعد تشکیل شود.

- با توجه به اهمیت مؤلفه شایستگی مهارتی ورزشی به‌عنوان یکی از مؤلفه‌های اصلی تحقیق حاضر پیشنهاد می‌شود، هم‌اندیشی‌های تخصصی نیازسنجی مهارت‌های دانشی-ورزشی معلمان برگزار شود. همچنین مسابقات و المپیادهای ورزشی در مناسبت‌های مختلف و مرتبط و با شعار سلامتی، نشاط و شادابی سازی محیط مدرسه، برنامه‌ریزی و اجرا شود.

- با توجه به اهمیت مؤلفه کاریزما و ویژگی‌های شخصیتی به‌عنوان یکی از مؤلفه‌های اصلی تحقیق حاضر پیشنهاد می‌شود، خودارزیابی همه‌جانبه معلمان تربیت‌بدنی بر اساس کلیه شاخص‌های ارزشیابی عملکرد انجام پذیرد.

با توجه به اهمیت مؤلفه صلاحیت قانونی و حقوقی، به‌عنوان یکی از مؤلفه‌های اصلی تحقیق حاضر پیشنهاد می‌شود پست کارشناس تربیت‌بدنی و سلامت در چارت سازمانی جداسازی و تفکیک شود. همچنین اینکه یک مرکز واحد و جامع بالندگی حرفه‌ای ورزشی در آموزش و پرورش ایجاد شود. همچنین اینکه با پشتوانه یک سیستم نظارتی قوی، حمایت‌های برانگیزاننده مادی و معنوی از معلمان خلاق، شاخص و توانمند تربیت‌بدنی در حیطه‌های شناختی، عاطفی و مهارتی (ترویج و تشویق شایسته‌سالاری) صورت پذیرد..

در یک جمع‌بندی کلی می‌توان گفت بالندگی حرفه‌ای معلمان راهبرد مناسبی برای تبدیل مدرسه‌های فردا به محیط‌های یادگیری مؤثر با کارکنان آموزشی توانمند، انعطاف‌پذیر، مشارکت‌پذیر، پاسخگو برای تغییر و حل مسائل آموزشی است. نظام آموزشی همیشه باید متوجه آینده باشد و توجه به منابع انسانی و در رأس آن معلم در اولویت اول قرار گیرد. توفیق نظام‌های آموزشی آینده‌نگر در گرو مدلی با نگاه همه‌جانبه با لحاظ ابعاد و مؤلفه‌های مؤثر در بالندگی منابع انسانی با شرایط و مقتضیات بومی نظام آموزشی است؛ که در این تحقیق مهم‌ترین شاخص‌های شناسایی شده در بالندگی حرفه‌ای معلمان تربیت‌بدنی: کاریزما و ویژگی‌های شخصیتی، اخلاق حرفه‌ای، سواد شناختی، شایستگی مهارتی ورزشی، شرایط محیط یادگیری و نهایتاً صلاحیت قانونی-حقوقی بودند. دستیابی به این شایستگی‌ها نیازمند بازنگری دروس دانشگاهی رشته تربیت‌بدنی و در این بازنگری به کاربردی شدن آموزش‌ها بیشترین توجه معطوف شود. عملیاتی کردن این شاخص‌ها بر طبق موارد مذکور در راهبردهای سه‌گانه تحقیق به‌طور کلی باعث بالندگی حرفه‌ای معلمان تربیت‌بدنی در همه مهارت‌های عملکردی-رفتاری، شغلی و جانبی خواهد شد و به‌طور مشخص و ویژه باعث توسعه مشارکت ورزشی و ارتقای وضعیت سلامت دانش‌آموزان، استقرار نظام توانمند یاردهی و یادگیری ورزش در محیط آموزشی، جهت‌دهی مناسب و تسریع ارتقای مسیر پیشرفت شغلی معلمان تربیت‌بدنی، دستیابی به الگوی موفق و نماد واقعی رفتار شغلی معلم ورزش، عملیاتی کردن مسئولیت‌های قانونی، حقوقی و اجتماعی و نهایتاً هویت و شخصیت بخشی به درس تربیت‌بدنی می‌شوند که این موارد دربرگیرنده تمامی اهداف درس تربیت‌بدنی در حیطه‌های عاطفی، نگرشی و مهارتی است. در ادامه مهم‌ترین پیشنهاد‌های کاربردی منتج از تحقیق حاضر بر اساس شاخص‌های شش‌گانه ذکر شده است. همچنین شایان ذکر است که از شاخص‌های به‌دست‌آمده این تحقیق بایستی به‌مثابه چک‌لیستی در مصاحبه با متقاضیان معلمی تربیت‌بدنی در مدارس استفاده شود و نیز توجه و اصلاح و بهبود برنامه درسی مراکز تربیت‌معلم و دانشکده‌های تربیت‌بدنی باید با سمت‌وسوی نتایج تحقیق حاضر هماهنگ شود تا دانش‌آموختگان این مراکز بتوانند به صلاحیت‌های حرفه‌ای مدنظر در اجرای آموزش توانمند اقدام مؤثرتر و کاربردی‌تری انجام دهند. نهایتاً پیشنهاد‌های کاربردی تحقیق حاضر با توجه به مؤلفه‌های منتج از فرایند تحقیق به‌صورت زیر ارائه می‌شود.

Reference

1. Abdollahi, Bijan. DadjoyTavakoli, Atieh. Youseliani, Gholam Ali. Identification and validation of professional competencies Effective teachers, *Journal of Educational Innovations*, Spring, 2014, Volume 13, Number 49; From page 25 to page 48. [Persian]
2. Aghaei, Najaf. Safari, Maryam. Sadat Mir Hosseini, Farnaz. Identify the essential professional competence of physical education teachers with a data theorizing approach, *Bi-Quarterly Journal of Research in Sports Management and Motor Behavior*, (2017), seventh year. Consecutive 30 No. 14[Persian]
3. Ahadi, Behzad. Seyed Ameri, Mir Hassan. Professional Criteria of Physical Education Teachers (Case Study); *Urmia,ports Management Studies*, (2014),No. 33, pp. 129-146. [Persian]
4. Ahadi, Behzad. Seyed Ameri, Mir Hassan. Ahmadi, owner. Evaluation of professional qualifications of physical education teachers in Urmia based on the current and favorable situation of Sports Management and Development Quarterly, 2017, No. 2, 11. [Persian]
5. Ahmadabadi, Arezoo. Abedi, Hussein.omidbakhsh, Mary. Identifying the professional development needs of primary school teachers based on problem-based needs assessment Fourth National Conference on Management, Economics and Accounting, Tabriz, East Azerbaijan Industrial Management Organization, University of Tabriz, (2016), [Persian]
6. Armour, Kathleen. Quennerstedt. Fiona Chambers, Mikae & Makopoulou, Kyriaki, What is 'effective' CPD for contemporary physical education teachers? A Deweyan framework, *Sport, Education and Society*, (2015), DOI:10.1080/13573322.2015.1083000
7. Ataiee, Mohammad Ali. Nejad, Alireza. Rahmani, Neda. Investigating the relationship between human resources and organizational citizenship behavior in Qazvin Islamic Azad University. *Journal of Development and Transformation Management*, (2014), No 21, Pages 1-10. [persion]
8. Bashir, Ahmad. Hussan, Shabbir. Teachers' Perceptions about Continuous Professional Development at Secondary Level: A qualitative Study. *Kashmir Journal of Education*, 2020, Volume I, Issue II, 1-19. ISSN online: 2709-068X
9. Blair, R, Capel, S. Primary physical education, coaches and continuing professional development, *Sport, Education and Society*, (2011). 4(16), 485-505.
10. Bozkuşa, Kıvanç. Bayrak, Coşkun. The Application of the Dynamic Teacher Professional Development Through Experimental Action Research. *International Electronic Journal Of Elementary Education*. March (2019), Volume 11, Issue 4, 335-352. DOI:10.26822/iejee.2019450792
11. Carlos M. Cervantes & Langston Clark: Cultural Humility in Physical Education Teacher Education: A Missing Piece in Developing a New Generation of Socially Just Physical Education Teachers, *Quest*, (2019), DOI:10.1080/00336297.2019.1608267
12. Chroinin, D. N, Tormey, R. & Sullivan, M. O. Beginning teacher standards for physical education: Promoting a democratic ideal. *Journal of Teaching and Teacher Education*, (2012), 28(1), 78-88
13. Cimer, A. Effective teaching in science: A review of literature. *Journal of Turkish Science Education*, (2007), 4(1): 20-44.
14. Dibai Saber, Mohsen. Abbasi, Effat. Fathi Vajargah, Kouros. Safaei Movahed, Saeed. Explaining the components of teachers' professional competence and analyzing its position in the upstream documents of Iranian education. *Bi-Quarterly Journal of Learning and Teaching Research*, (2016), Volume 13, Number 2, Consecutive 24. [persion]
15. Fatemi Nejad, Seyed Najmuddin, Hakimzadeh, Rezvan. A Comparative Study of Teacher Professional Development Programs in Iran and Japan. Collection of articles on education policy, (2010), an article published in the first National Conference on Education in Iran 1404. Tehran: Science, Technology and Industry Policy Research Institute, www.civilica.com/Papers [Persian]
16. Gandami, Fahimeh. Mehr Mohammadi, Mahmoud. Sajjadi, Mehdi. Talaei, Ebrahim. Explain the professional maturity of teachers. *Iranian Studies Quarterly*, (2017), Eleventh Year, No. 44. pp. 27-48. [persion]
17. Healy, Seán. Lock, Martin B & Kelly, Luke. The Impact of Onlin Professional Development on

- Physical Educators' Knowledge and Implementation of Peer Tutoring, *International Journal of Disability, Development and Education*, (2019), DOI:10.1080/1034912X.2019.1599099
18. Honary, Habib. Designing a Model of Qualifications and Professional Characteristics of Physical Education and Sports Teachers. *Organizational Behavior Management Studies in Sports*, Volume 5, Number 3 (91), (2017), pp: 68-55. [persion]
  19. Hossein Nejad, Ali Abbas. Godini, Mustafa. Monsef, Ali. Investigating the degree of correlation and the effect of self-esteem dimensions and organizational maturity components on job satisfaction of physical education teachers, *International Conference on Management, Challenges and Solutions*, Shiraz, (2012), https://www.civilica.com/Paper-ICMM01-ICMM01_0031.html. [Persian]
  20. Huo, J (2013). The Research of the Implementation and Innovation of PE Teaching Methods, *Journal of Beijing Sport University*, 1: 84-90
  21. Huntly, H. Teachers' work: Beginning teachers' conceptions of competence. *The Australian Educational Researcher*, (2008), 35(1): 125-145.
  22. Karimi, Fatemeh. Professional competencies of teachers in the age of globalization. *Third National Education Conference*, Tehran, (2011), P 2. [persion]
  23. Knijnik, J. Curry, Ch "I know PE is important but I don't feel confident teaching it": Australian Primary pre-service teachers' feelings and thoughts about teaching Physical Education. *International Journal of Sport Studies*, (2014), 4(3): 289-296
  24. Koster, B. & Mieke, B. Quality requirements for teacher educators. *Teaching and Teacher Education*, (2005), 21(2): 157-176.
  25. Kuhlmann, E. *modernising health care: reinventing professions the state and the public*, Bristol: the policy press, (2006),
  26. Makovec, Danijela. THE TEACHER'S ROLE AND PROFESSIONAL DEVELOPMENT. (IJCRSEE) *International Journal of Cognitive Research in Science, Engineering and Education*. Vol. 6, No. 2, 2018. doi:10.5937/ijcrsee1802033M
  27. Mismi, Hussein. Abdullahi, Mohsen. Shahidi Nasab, Mustafa. Ghaemi Asl, Mehdi. Interdisciplinary approaches and curriculum design in Islamic economics and finance. *Quarterly Journal of Interdisciplinary Studies in the Humanities*, (2019), The second period. Number 3. [persion]
  28. Motahari Nejad, Hossein. Jahangard, Hamideh. Develop and validate tools for assessing the professional competence of teachers. *Scientific Journal of Education and Learning Research*, Spring and Summer (2016), Volume 15, Number 1, 27, pp. 53-43. [persion]
  29. Mousavi, Seyedeh Mahsa. Narenki Sani, Fatima. Mirkamali, Seyed Mohammad. Evaluation of the effectiveness of professional development training in job performance based on the CIPP model. *Journal Jundishapur Education Development Quarterly*, (2019), Year 10, pp. 79-89. [persion]
  30. Mousavi Rad, Seyedeh Tahereh. Roozbehani, Mahboubeh. Rouh, Mahnoosh. Evaluating the performance of physical education teachers with 360-degree feedback: A case study of Parsian teachers. *Organizational Behavior Management Studies in Sports*, Volume 1, Number 3 (91), (2014), pp: 61-70. [persion]
  31. National Association for Sport and Physical Education. *National Standards for Initial Physical Education Teacher Education*, (2009), [Web log comment]. Retrieved 2014, Feb. 15, from: <http://www.shapeamerica.org/accreditation/upload/2008-national-initial-physical-education-teacher-education-standards-edited-1-5-12.pdf>.
  32. Niknami, Mostafa. Karimi, Fariba. Professional competencies of general education teachers and providing a perceptual framework, *Quarterly Journal of Research in Curriculum Planning*, 2009, Volume: 1, Issue: 23. [Persian]
  33. Oh, H, Rizzo, T, R, So, H, Chung, D, Park, S, Lei, Q. Preservice physical education teachers attributes related to teaching a student labeled ADHD. *Teaching and Teacher Education*, (2010), 26(4), 885-890.
  34. Petrović, Danijela S. Beara, Mirjana. Study on Teacher Education and Training (Continuous Professional Development) Needs Analysis Systems in South Eastern Europe. *Education Reform*

- Initiative of South Eastern Europe - ERI SEE Secretariat, (2020). <https://chart.googleapis.com/chart?chs=98x98&cht=qr&chl=https://www.voced.edu.au/content/ngv%3A88057&chld=H|0>
35. Piipari, Sami Yli. Association for Physical Education in Higher Education, National Association for Physical Education in Higher Education (2016). DOI:10.1080/00336297.2014.948688
  36. Powell, E. Woodfield, L. A. Nevill, A. M. "Increasing physical activity levels in primary school physical education: The SHARP Principles Model". Preventive medicine report. (2016), Vol.3. pages. 7-13.
  37. Saif Panahi Shabani, Jabbar. Qajr, Sarah. Investigating the current situation of professional qualifications of sports teachers in Sanandaj. The First National Conference on Sports Science Developments in the Field of Health, Prevention and Championship, (2016), [persian]
  38. Sato, Takahiro. Tsuda, Emi. McKay, Cathy. Furuta, Yu. & Kajita, Kazuhiro. Japanese Elementary Teachers' Learning Experiences of Physical Education Professional, Development, The Teacher Edu.(2020): cator, DOI: 10.1080/08878730.2020.1801925
  39. Soleimanpour omran, Mahboubeh. A comparative study of teacher admission conditions in Iran, Japan, Germany and English education. On the mission of the National Conference of Teachers with Perspective 1404 (Iran), (2012), babol page 2. [persian]
  40. Srisawat, P, Buppawong, N, Wongwirat, Y. Model for Development of Professional Competencies of Physical Education Teacher in 21th Century in Education Innovation and Information Technology, The Twelfth International Conference on eLearning for Knowledge Based Society, (2015). Thailand
  41. Strauss, A. & Corbin, J. Basics of qualitative research. Translated by Mohammadi, Biok, and Tehran: Human Science & Cultural Studies Center Publication, (2008). (in Persian)
  42. Taheri, Morteza. Arefi, Mahboubeh. Pardakhtchi, Hassan. Qahramani, Mohammad. Explore teacher professional development based on foundation data. Quarterly Journal of Educational Innovations, (2013), Twelfth year. No. 45. Page 1. [persian]
  43. Tahmasbzadeh Sheikhlari, Davood. esmi, Keramat. Hossein Nejad, Akram Gholipour, Samira. The level of students and teachers of Farhangian University have the components of teachers' professional competence. Journal of Teacher Professional Development. (2017), Second Year, No. 3, Consecutive 5. Page 1-20. [persian]
  44. Valipour, Reyhaneh. Honari, Habib. Farahani, Abulfzal. A comparative study of physical education teachers in the United Kingdom, the United States, Canada and Iran. Master Thesis, (2017), Payam Noor university. [persian]
  45. Waqur Kashani, Mahdiah Sadat. Haji Hossein Nejad, Gholamreza. Musapur, Nematullah. Ebrahimzadeh, Isa. Strategies for improving the professional competencies of teachers and determining their effectiveness, Research in Curriculum Planning, (2019). Volume 2, Number 32 (60), Year 16, pp. 55-76. [persian]
  46. Ward, Phillip & van der Mars, Hans. Confronting the Challenge of Continuous Professional Development for Physical Education Teacher Educators, Journal of Physical Education, Recreation & Dance, (2020), 91:1, 7-13, DOI: 10.1080/07303084.2020.1683376
  47. Yıldız, E. Kangalgil, M. The examination of physical education teacher's professional competence and Ideas regarding their teaching method, pamukkale journal of sport sciences, (2014), 5(1), 61-76
  48. Yousefi Amir, Maleki Avarsin Sadegh, Talebi Behnam. Designing a model for the professional development of primary school principals in the horizon of 1404 with an approach based on data theory. Bi-Quarterly Journal of Management Research on Organizational Education. (2020); 9 (1): 13-51 [Persian].